

اطالة الكتاب و اثبت روس المسائل و الخلاف فيها على اوجز الوجوه. فكل مسئله عول فيها على اجماع الفرقة لم اذكر استدلاله الا اذا اقترن بذكر الاجماع شيء سواه مما اريد ذكره فاذكره و اياه. و ان لم يكن في مسئله اجماع للفرقة اشرت الى ما ذكره من الادلة او بعضها و اسقطت من بعض مودعات ادلته مما لم اجد فيه كثير فائدة او يكون معاد اليس في اعادته مزيد فائدة. ثم رايت ان اعلم روس المسائل التي اجمع عليها الفرقة علامة ج استظهارا في التنبيه عليه و الارشاد اليه. هذا بعد ان فكرت و دبرت و قدمت و اخرت و على الله توكلت فيما فعلت و به استخرت و به استغفرت انه الحميد المنان. كتاب الطهارة مسائل المياه. الاولى مسئله. الطهورة عندنا هو الطاهر - المطهر المزيل للحدث و النجاسة و به قال الشافعي

انجام: مسئله اذا نكح امة غيره فاولدها ولدا كان حراتبعا ... و لا يجوز له التصرف فيها بوجه. ههنا نهاية الكتاب و الله عن (؟) اسمه الهادي الى طريق الحق و الصواب الموفق لما فيه الحور (؟) للثواب و الفوز يوم المآب و المرجو للعفو و المغفرة ان كان قد وقع زلل او خلل او جرى خطأ و خطل فيما رمت من تهذيبه و تنقيحه و تشذيبه و ان لا يواخذ او جرى خطأ و خطل فيما رمت من تهذيبه و تنقيحه و تشذيبه و ان لا يواخذني جل جلاله بشيء فيما سطرت و نقلت فقد تحريت الاختصار [فيما] نحوت و سلكت طريقة الاقتصاد و الاختصار في كل مسئله على ما هو المعزى و المراد من غير اخلال بالمعنى المفاد و تركت ما اورده في كتاب الصلوة من الاخبار الواردة من طرق الخاصة لانه لم يعجز باقي الكتب الى آخر الكتاب على تلك العادة و هي المذكورة مشهورة في مواضعها من الكتب المختصة بالاخبار مثل تهذيب الاحكام و الاستبصار و اسقطت من مودعات كتبه المسائل المعادة و من اثناء مسائله زيادات تعد من باب التطويل و الاسهاب اذ تستغنى عن ذكرها افهام ذوى الالباب لتتناسب جميع ابواب الكتاب و ما توفيقى الا بالله، عليه توكلت في جميع ما فعلت انه الكريم المنان. و وافق الفراغ من ذلك في شهور سنة عشرين و خمسين. و حسبنا الله و نعم الوكيل و صلى الله على محمد و آله الطيبين الطاهرين و سلم تسليما كثيرا. چاپ: به تحقيق جمعی از استادان در ۲ جلد و با عنوان المؤلف من المختلف فضل بن حسن طبرسی در سال ۱۴۱۰ق [الدریة ۲۳/۲۴۵ و ۲۲/۳۶۹؛ ریاض العلماء ۴/۳۴۴؛ مرآة الكتب ۵/۱۸۰]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴ عکسی

خط: نسخ، کا: شیخ علی بن محمد بن (معزالدين) حسن بن يوسف کیدری، تا: ۱۸ شعبان ۶۹۹ق؛ که باید در یک مجلد قرار گیرد، در آغاز نسخه سه برگ اضافی دارد که در آنها بندی منقول از کتاب امل الامل شیخ حر در خصوص منتخب الخلاف به خط میرزا محمد تبریزی در محرم ۱۳۰۸ق، و فهرست کتاب به قلم مرحوم محمد سماوی، عکسی از روی نسخه مرحوم سماوی در نجف

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ میان برگ های ۵۰ و ۵۱ پس از مسئله چهارم کتاب الجمعة «الجمعة واجبة على اهل القرى و السواد ... فان تحقيق مذهبهم في الوجوب انها لا تجب» (۸۹:۱) تا مسئله یکم «بيع خيار الرؤية صحيح و صورته ان يقول بعتك ...» (آغاز کتاب البيوع ۱۹۲:۱) کم دارد، چنین است انجام نسخه: مسئله. (اذا ارتد (المسلم) ثم دبر مملوكا فان كان ممن يستتاب ... مسئله قد يراد على سيده التديبير. (از کتاب المدبر برابر با ص ۱۶ ص ۲۶۲ ج ۲ چاپی و بیش از یک صفحه ندارد)؛ کاغذ: سمرقندی، ۲۱۱گ، ۲۹سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۹×۲۰سم (ف: ۵-۲۰۱۸)

۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۲۱

بی کا، بی تا؛ خریداری از امرالله صفری؛ اندازه: ۲۳/۸×۱۸/۵سم [رایانه]

● مسائل الخلاف (منتخب) = المنتخب من مسائل

الخلاف = المؤلف من المختلف / فقه / عربي
mas'ā'il-ul xilāf (mn.) = al-mn. min mas'ā'il-il xilāf = al-mu'talaf min-al muxtalif

طبرسی، فضل بن حسن، ۴۶۸ - ۵۴۸ قمری
tabarsī, fazl ebn-e hasan (1076 - 1154)

وابسته به: مسائل الخلاف مع الكل في الفقه = الخلاف في الاحكام؛ شيخ طوسي، محمد بن حسن (۳۸۵-۴۶۰) تاريخ تأليف: ۵۲۰ق

گزیده کتاب الخلاف في الاحكام شيخ ابو جعفر طوسي است. صاحب رياض العلماء احتمال داده که از فضل بن حسن طبرسی باشد و صاحب الذريعة نیز این احتمال را ترجیح داده است.

آغاز: بسمله. رب وفقني للتمام بحق خير الانام احمدالله على سوانح آلائه و سوانع نعمائه و اشكره على ما من به علينا من متابعة اوليائه و خصنا بمزيد لطفه و حبايه حمدا يمتدى كل يوم جديد فضلا جديد او شكرا يقتضى كل وقت مزيد هو ما مزيدا (؟) واصلی علی سيد اصفیائه و خاتم انبیائه محمد و الاكرمين الاطهرين من خلفائه و اوصیائه و عترته و ابنائه و اسئله ان يوفقنا لاقتفاء آثارهم و التمسك بعروتهم و يحشرنا يوم القيمة في زميرتهم بمنه و طوله. و بعد فانی لما تصفحت كتاب مسائل الخلاف للشيخ الاوحد السعيد و الفذفي دهره الفريد ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسي قدس الله روحه وجدته قد عول في اكثر مسائله على الاستدلال باجماع الفرقة المحقة اذ هو الاصل المرجوع اليه المعتمد عليه المذكور وجد الاستدلال به في كتب اصول الفقه. ثم ان كان في مسئله خلاف بين الطائفة اومى اليه و مالم يكن فيه اجماع اشار الى طريق آخر في الاستدلال عليه من ظاهر قرآن او سنة مقطوع بها او دليل خطاب او استصحاب حال على ما يذهب اليه كثير من اصحابنا او دلالة فحوى خطاب و ذكر في مواضع اختيار امن طرق العامة يلزمهم الانقياد لها و العمل بها. فرايت تكرار ذكر اجماع الفرقة مما لا طائل فيه سوى

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و نه؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276267

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

š.-e dībājat-e ḥāšīya-ye tahzīb-ol-inanteq

وابسته به: حاشیه تهذیب المنطق (ترجمه) = حاشیه تهذیب المنطق = حاشیه ملا عبدالله = شرح تهذیب المنطق؛ ملا عبدالله بن حسین یزدی (-۹۸۱)
شرح فارسی بر دیباجة شرح المولى عبدالله اليزدى على تهذيب المنطق للتفتازانى.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۲

آغاز: الحمد لله الذى هدانا لهذا الطريق وجعل لنا التوفيق خير رفيق؛ انجام: و نامیدن او بسوره توحيد باعتبار آخر سوره است: و لم يكن له كفواً احد
خط: نستعليق، كا: حاجي باقر بن مير محمد حسيني، تا: ۱۱۱۶ق؛ جلد: جرم زرد، ۳ گك (۵۰پ-۵۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [مؤيد: ۱-۴۰۱]

شرح دیباجة الرسالة الجعفرية / فقه / عربی

š.-u dībājat-ir r.-il ja'farīyya

رضوی، محمد مهدی بن محمد صالح، ق ۱۱ قمری
razavī, mohammad mahdī ebn-e mohammad sāleh (-17c)

وابسته به: الجعفرية = واجبات الصلاة؛ محقق کرکی، علی بن حسین (-۸۹۰-۹۴۰)

تاریخ تألیف: ۹۵۴ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی
شرح مزجی مختصری است بر دیباجة رسالة الجعفرية محقق کرکی. اهتمام شارح به مباحث ادبی و لغوی است. شارح در مقدمه از اثر دیگر خود که تعلیقه‌ای بر ارشاد است چنین نام برده «و التصدی لاتمام ما رقمته علی کتاب الارشاد ...». وی معاصر استرآبادی شارح جعفریه بوده و از وی در مقدمه به عنوان فاضل معاصر استرآبادی یاد نموده است.

آغاز: الحمد لله على جزيل احسانه و الصلاة على محمد شارع أشرف أديانه و على صادق شرايعه و واضح قواعد برهانه ...

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۹۹/۱

آغاز: برابر؛ انجام: فما ياتي عليه المناقشات لذكره و ان وجهه على طريق الامتاع و الارسال مما لا يخفى و الحمد لله ولى الحمد و حرية اولاً (تاریخ تألیف)

خط: نستعليق، كا: عبدالله بن حاج ميرزا على، تا: ۹۸۴ق؛ محشى با نشان «منه»؛ كاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ گك (۲پ-۶ر)، ۲۳ سطر (۱۶/۵×۶/۵)، اندازه: ۱۴×۱۵سم [ف: ۷۱۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۵/۲

آغاز: برابر؛ انجام: و ان كان وجهه بطريق الاقتاع و الارسال مما لا يخفى ... فرغ عن توصيفه و تأليفه ... فى المشهد المقدسة الرضوية ... محمد مهدى الرضوى المشهدى.

۵. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: ۴/۱۵۲-۶۸۲/۱

آغاز: حسب الاضعف فى الكلام النشر لعطاء النظم مغير واما الثانى فبان تشبيه الاوصاف الجميلة الواقعة فى الحمد بالزهر والمرغوبه فيستعار بهالفظ الزهر ... قوله حمد مبدع جزان الابداع؛ انجام: قوله عن الخلل اى فساد الكلام والانحراف عن طريق السداد تم ما اردناه من شرح الصدر بفضلله وكرمه العميم
شرحی است بر دیباجة «تحرير القواعد المنطقية فى شرح الشمسية»؛ خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشى با نشان «منه»؛ ۴ گك، ۱۷ سطر [ف: ۵-۲۵۷۳]

۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۷۸۲/۱

آغاز: بالمعقول و اعتباراً لكونه أشهر و أظهر من المحسوس مبالغة سبيل الإدعاء؛ انجام: و قد يقال الصدق و الصواب مترادفان و كذلك ما يقابلها عن الخلل أى فساد الكلام و الانحراف عن طريق السداد.

خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۹ گك (۱-۹ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۵۸۵]

۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۲۰/۲

آغاز: اعنى البنان على سبيل الاستعارة التخيلية ويجوز ان يكون الاضافة فى بنان البنان؛ انجام: قوله عن الخلل اى عن فساد الكلام والاعراض عن طريق السداد تم ما اوردنا من شرح الديباجة الحمد لله اولاً و آخراً والصلوة على رسوله باطنا وظاهراً تمت
شرح مختصری است بر دیباجة «تحرير القواعد المنطقية فى شرح الشمسية» قطب الدين رازى با عناوين «قوله - قوله» که بیشتر به جنبه ادبی و بلاغت توجه نموده است؛ خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشى؛ جلد: تیماج مشکى، ۴ گك، ۱۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۲۰سم [ف مخ - ۱-۲۸۷]

شرح دیباجة جواهر النحو / نحو / عربی

š.-u dībājat-i jawāhir-in-naḥw

زوارى، ابوسعید بن احمد، ق ۹ قمری
zavvārī, abū-sa'īd ebn-e ahmad (-15c)

وابسته به: جواهر النحو فى علم الاعراب؛ طبرسى، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸)

صاحب روضات مى گوید که «الجواهر فى النحو» که منسوب به شیخ ابوعلی طبرسى است محتمل است که از تألیفات شیخ شمس الدين طبرسى نحوى باشد. شارح قاضى ابوسعید زوارى است که فقط دیباجة کتاب جواهر النحو را از نظر نحوى و موضوع اعراب شرح کرده است.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۸۰

بی کا، بی تا [ف: ۲۴۱]

شرح دیباجة حاشیه تهذیب المنطق / منطق / فارسی

است.

[کشف الظنون ۱۸۲۳/۲؛ ریحانة الادب ۱۹۰/۴ و ۱۸۲/۶]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۲۷

آغاز: الحمد لله الذى نور منار الشرع بالقرآن العظيم ...

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بخاری، تا: ۱۲۰۴ق، و چند برگ
آخر آن تحریر محب علی بن سید نوار علی رضوی؛ ۳۸۰گ،
۲۰سطر، اندازه: ۲۰×۱۴سم [ف: ۱-۲۴۸]

● مشکاة الانوار فی تواریخ الاطهار / تاریخ معصومین /

فارسی

meškāt-ol anwār fī tavāriḫ-el athār

شاهرودی، محمد ابراهیم بن علی

šāhrūdī, mohammad ebrāhīm ebn-e 'alī

کتابی است در احوالات ائمه اطهار علیهم السلام.

[الذریعة: ج ۲۱ ص ۵۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷

آغاز: فصل در ذکر فضائل سید اوصیاء علیه السلام که از حضرت
رسالت پناه صلی الله علیه و آلهنسخه مربوط به احوالات امیرالمؤمنین علیه السلام است که از آن
کتاب انتخاب شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۵۸ق، جا:
لاهیجان؛ نیمی از جملات متن با چلیپا نوشته شده، با نوشته‌ای
به خط علی بن ابی القاسم بن لطفعلی لاهیجانی به تاریخ ۱۳۱۷ش؛
جلد: تیماج، ۷۱گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۱×۱۵/۵سم [مؤید: ۳-۳۱]

● مشکاة الانوار فی شرح المنطق السعدیة / منطق عربی

miškāt-ul anwār fī š.-il manṭiq-is sa'dīya

بروجردی، علی محمد بن علی

borūjerdī, 'alī mohammad ebn-e 'alī

وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
در دو «مقصد» است.

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۲۴

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۱سطر
(۱۴×۷/۵)، اندازه: ۲۰×۱۴/۵سم [نشریه: ۳-۲۴۳]

● مشکاة الانوار فی غرر الاخبار / حدیث عربی

miškāt-ul anwār fī ġurar-il axbār

طبرسی، علی بن حسن، ق ۷ قمری

tabarsī, 'alī ebn-e hasan (- 13c)

وابسته به: مکارم الاخلاق و معالم الاعلاق = مکارم الاخلاق و
محاسن آداب؛ طبرسی، حسن بن فضل (-۶)

تتمیمی بر کتاب «مکارم الاخلاق» پدرش شیخ حسن طبرسی
است. مؤلف در مقدمه می‌نویسد: هنگامی که «مکارم الاخلاق»
به پایان رسید و مورد توجه و استقبال گسترده علاقه‌مندان قرار
گرفت پدرم بار دیگر مصمم شد تا کتاب جامع‌تری درباره
اعمال و افعال پسندیده بنگارد ولی اجل به سراغش آمد و موفق
به ادامه آن نگردید بدین جهت من به درخواست مومنان مشتاق
به تألیف آن همت گماردم. کتاب در ده «باب» و هر باب در
چند «فصل» تنظیم شده است: باب ۱. الایمان و الاسلام، دارای
پانزده فصل؛ ۲. ذکر صفات الشیعة و احوالهم، دارای نه فصل؛ ۳.
محاسن الافعال و شریف الخصال بیست و شش فصل؛ ۴. آداب
المعاشره مع الناس دوازده فصل؛ ۵. مکارم الاخلاق، هفت فصل؛
۶. ذکر عیوب النفس و مجاهدتها، هشت فصل؛ ۷. ذکر
المصایب و الشداید، نه فصل؛ ۸. ذکر الخصال المنهی عنها، ده
فصل؛ ۹. ذکر المواعظ؛ ۱۰. المتفرقات. (غلامی مقدم)

آغاز: بسمله الحمد لله اهل الحمد و لیه و منتهی الحمد و غایته
... و بعد فان مولای والدی الشیخ الامام الاجل السعید رضی
الدین ... ابا نصر الحسن بن الفضل ... لما جمع کتاب مکارم
الاخلاق و استحسنته اهل الافاق ابتدا بتصنیف کتاب آخر

انجام: قال رسول الله (ص) من لم یحسن وصیته عند الموت کان
نقصا فی مروته و عقله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین
الطاهرین الاخیار الابرار

چاپ: با چند چاپ قدیمی که معروف‌ترین آن را مطبعه حیدریه
نجف منتشر کرده؛ چاپ مصحح: مشکاة الانوار فی غرر الاخبار،
ابوالفضل علی بن الحسن الطبرسی، موسسه آل البیت لاحیاء
التراث، قم، الطبعة الاولى، ۱۴۲۳ق، ۲ج
[کشف الحجب ۵۲۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین بن حیدر حسن کرکی عاملی، تا:
ذیقعده ۱۰۱۳ق؛ تملک: محمد تقی بن محمد رضا در ۱۰۴۳،
واقف: حوراء نصیری امینی، آبان ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج، ۱۰۳گ،
۲۱سطر، اندازه: ۲۵/۲×۱۹/۳سم [ف: ۲۶-۵۲۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: میر عبد الکریم، تا: محرم ۱۰۸۴ق، ؛ مهر: «عبده
الراجی محمد کاظم»، محمد علم الهدی فیض کاشانی؛ اهدایی:
محمد جواد میرزائی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۱۰۳گ،
۲۲سطر (۱۹×۱۱)، اندازه: ۲۸×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۴۷۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مشکول، کا: محمد جواد بن محمد علی موسوی، تا:
شوال ۱۳۰۴ق؛ دارای رکابه، مصحح، با یادداشتی به خط شکسته

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و نه؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276267

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

مذهب، ۶۸ ص (۲۳۷-۳۰۴)، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵ سم [ف: ۹-۱۰۰۶]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹/۱
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: نظام الدین سعدالملک عطار، تا: جمادی الاول ۹۶۸ق؛ جلد: تیماج، ۵۲گ (۱-۵۲پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۷×۱۲ سم [ف: ۱-۲۵۲]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۷۹/۱۹

آغاز: برابر؛ انجام: بکسی گر امید میهدت xx راحت نفس نا امیدی دل
کا: محمد تقی بن حسین خاتون آبادی اصفهانی، تا: ۱۰۵۶ق؛ گویا از روی نسخه کتابخانه دانشگاه تهران تحریر شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری سیاه، ۱۹گ (۳-۶۳ر-۶۳ر هاشم)، اندازه: ۲۱/۱×۲۵/۲ سم [ف: ۷-۳۷۰]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۷۵/۱۱
آغاز: برابر؛ انجام: بکسی گر امید میهدت xx راحت نفس نا امیدی دل
خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۰۸۱ق؛ با یک سرلوح و دو پیشانی، مجدول؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: روغنی مذهب، ۲۰گ (۳۱-۵۰پ هاشم)، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۴/۷×۱۶/۸ سم [ف: ۷-۳۲۳]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۸۸/۲۹
آغاز: برابر؛ انجام: یأس القلب راحت النفس نا امیدی دل راحت نفس است. تا دلت را امید به کس بود xx هست بی رنج بودنت مشکل / بکسی گر امید میهدت xx راحت نفس نا امیدی دل.
خط: نسخ خوش، کا: معز الدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ جلد: تیماج، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۷×۱۷ سم [ف: ۵-۵۶۱]

۷. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین بن سید علا حسینی، بی تا؛ ترجمه مابین سطور به صورت چلیپا؛ جلد: تیماج، ۴۶گ (۸پ-۵۳پ)، ۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۷/۵ سم [ف: ۸۵-]

● گنج گهر / ادبیات / فارسی

ganj-e gohar

شیبانی، فتح الله بن محمد کاظم، ۱۲۴۱ - ۱۳۰۸ قمری
šeybānī, fath-ol-lāh ebn-e mohammad kāzem (1826 - 1891)

اهداء به: مسعود میرزای ظللسلطان
تاریخ تألیف: اواخر ربیع الاول ۱۳۰۱ق
به نظم و نثر؛ از سخن نویسنده در مقدمه: این کتاب معلوم می شود که او از قربان شاهزده سلطان مسعود میرزای ظل

دقت رسیده و مقابله کرده ام؛ انجام: و یکروز آتش به کنند که ده مقال بیست من همه بسوزد از این قرار و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۱۱ سم [ف: ۲۰-۳۸۴]

● گنج گهر = نظم نثر الالایی / شعر، حدیث / عربی - فارسی
ganj-e gohar = nazm-e nasr-ol la'ālī

ندیمی، ق ۹ قمری
nadīmī(- 15c)

وابسته به: نثر الالایی = الدر المکنون؛ طبرسی، فضل بن حسن (۴۶۸-۵۴۸)

اهداء به: سلطان ابوالمظفر بدیع الزمان بهادرخان و وزیرش مسیب خان

تاریخ تألیف: ۸۸۱ق (= «تمامت»)

نظم «نثر الالایی» ابوعلی طبرسی است که در آن گفته های کوتاهی از اقوال حضرت امیرالمومنین علیه السلامه ترتیب حروف هجا برگزیده و در این نظم هر کلمه ای در یک دویتی به نظم کشیده شده با دیباجه ای منظوم در هشتاد و یک بیت و ترجمه نثری کلمات. این نظم در دویت و نود و دویت می باشد.

آغاز: حمد آن صانع لطیف خبیر xx که کند خاک را سمیع و بصیر / داد جودش ز فیض سرقدم xx به کنفی خاک جان و ایمان هم / اولش را بدیاتی نبود xx آخرش را نهیاتی نبود
انجام: از کست این و لیک بسیار است xx بخت آن کش به جان طلبکار است / باد خواننده اش بکام و مراد xx کاتبش را خدا بیامرزاد

چاپ: ایران، قم، میراث حدیث شیعه - دفتر هشتم، سید جعفر حسینی اشکوری، حروفی، ۱۴۵ ص؛ ایران، قم، مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۸۸ شمسی، به کوشش حمید رهبر، فاطمه روحانی، حروفی، ۱، وزیر، ۱۲۳ ص

[فهرستواره متزوی ۶/۶۵۵]

۱. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۲۰/۳۱ در حاشیه

آغاز: برابر؛ انجام: یأس القلوب راحة النفس، نا امیدی دل راحت نفس است. تا دلت را بکس امید بود xx هست بی رنج بودنت مشکل / بکسی گر امید میهدت xx راحت نفس نا امیدی دل
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: معین شیرازی، تا: ۹۰۹ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج، ۳۲گ (۴۱۳-۴۴۴ر)، اندازه: ۲۵×۱۸ سم [ف مخ]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۸/۲۹

آغاز: برابر؛ انجام: بکسی گر امید میهدت xx راحت نفس نا امیدی دل
بی کا، تا: بین سال های ۹۰۲ و ۹۲۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ بیست و هفت؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی

DIA 276265

جمهوری اسلامی ایران؛ ۲۰۱۳/۱۳۹۰

رضی الدین علی بن موسی معروف به سید بن طاووس نسبت داده شده است. دانشمندان و پژوهشگران کتاب‌شناس، جملگی بر ساختگی بودن نام و بخشی از خطبه نسخه‌هایی چند به این نام، آگاه بوده و پرسش‌های برخاسته از دوگانگی نام در نسخه‌ها را بر پایه اندیشه‌های خویش پاسخ گفته‌اند از جمله:

۱- اعلامه مجلسی در مقدمه بحار الانوار در فصل نخستین، نام «ربیع الشیعة» را در کنار آثار سید بن طاووس آورده، لیکن در فصل دوم، در مقام بررسی و توثیق منابع، چنین گوید: «از میان کتاب‌های ابن طاووس کتاب «ربیع الشیعة» را به خاطر یکسان بودنش با کتاب «اعلام الوری» در همه ابواب و فصول، کنار گذاشتم و این از او (سید بن طاووس) مایه شگفتی است!».

۲- محدث نوری در خاتمه «مستدرک الوسائل» در ضمن شرح حال سید بن طاووس می‌گوید که اعلام الوری و ربیع الشیعة را از آغاز تا پایان تطبیق نموده و آنها را بدون کم و کاست، یکسان پنداشته است. سپس محدث نوری چنین گوید: «این کتاب (ربیع الشیعة) نه در اجازات او و نه در جایی از کتب او (چنانچه عادت اوست که از سایر آثار خود نام ببرد) دیده نشده ... در این باره من با شیخ استاد (ره) گفتگو کردم، او با حدسی صائب گفت: «گویا نسخه‌ای از اعلام الوری که خطبه نداشته است به دست سید رسیده و این نسخه تحسین او را برانگیخته و سید که کتاب را نمی‌شناخته آن را با خط خود نوشته، پس از درگذشت او، از آثار سید تلقی شده و خطبه‌ای به روش سید بر آن افزوده‌اند».

۳- سید محمد باقر خوانساری (ره) در «روضات الجنات» در ضمن ترجمه حال مؤلف اعلام الوری، از کتاب «نظام الاقوال» نظام الدین ساوجی نقل می‌کند که بعد از ذکر آثار طبرسی (ره) گفته است: «و از شگفتی‌ها [این است که] سید بن طاووس، کتاب «ربیع الشیعة» را به روش اعلام الوری نگاشته است»

۴- مولی عبدالله اصفهانی (ره)، در کتاب «ریاض العلماء» گوید: «و از شگفتی‌ها این که سید رضی الدین بن طاووس، کتاب «ربیع الشیعة» را تالیف نموده و اتفاقاً با کتاب «اعلام الوری» در تمام مطالب و ابواب و ترتیب، بدون فزونی و کاستی یکسان آمده است، مگر در دیباچه» (ریاض العلماء ۴/۳۴۳).

۵- مرحوم ثقة الاسلام تبریزی در کتاب «مرآة الکتب» در عنوان «اعلام الوری» بعد از نقل گفته‌های علامه مجلسی و محدث نوری، می‌گوید: «این که کتاب «ربیع الشیعة» در ضمن آثار ابن طاووس یاد نشده است همان‌طور است که می‌گوید: من نیز با کمی تتبع، چیزی که از آن کتاب نقل شده باشد، در جایی نیافتم مگر در کتاب «شرعة التسمیة» از سید داماد که او پس از نقل حدیثی از صدوق و مفید، آن حدیث را از «ربیع الشیعة» با این عبارت نقل می‌کند: «این حدیث را به طریق دیگر، سید معظم و سند مکرم، ابن طاووس رضی الله تعالی عنه و ارضاه، در کتاب

لغات دیوان عصری؛ جلد: تیماج فرنگی مشکى، ۸۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۱-۱۰۸]

● اعلام الوری / فقه عربی

i'lām-ul warā

رضوی، محمد بن معصوم، -۱۲۵۵ قمری

razavī, mohammad ebn-e ma'sūm (-1839)

مؤلف از شاگردان آیه الله بحر العلوم و صاحب ریاض و شیخ اکبر کاشف الغطاء بود و معروف به «سید محمد قصیر» بوده است تا از همنام معاصر خود سید محمد بن حبیب الله رضوی مشهدی (۱۲۶۶) تمیز داده شود. از ابتدای طهارة تا آخر مسائل تیمم را تالیف کرده است.

[الذریعة ۲/۲۴۲ رقم ۹۵۸]

بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: بسم الله الحمد لله الذى اشرف شرايع الاسلام و اتقن قوانين قواعد الاحكام و الصلوة على من بعث لارشاد الانام؛ انجام: و الدائمة للشك فى الشمول و اطلاق المؤتة عرفا على الكبيرة لاعلى الصغيرة فلو كان اجماعاً و الا فهو ما ذكرنا

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ هدایی: ورثه آقای نجفی به مدرسه بشرویه؛ جلد: تیماج مشکى، ۱۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف:-]

● اعلام الوری بأعلام الهدی / تاریخ معصومین عربی

i'lām-ul warā bi-a'lām-il hudā

طبرسی، فضل بن حسن، ۲۴۶۸-۵۴۸ قمری

tabarsī, fazl ebn-e hasan (1076-1154)

اهدا به: اسپهبد علاء الدوله شاه فرشو اذگر ابوالحسن علی بن شهریار بن قارن (۵۱۱-۵۳۴ ق)

کتاب در چهار «رکن» تنظیم شده: ۱. ذکر النبی (ص)؛ ۲. ذکر امیر المؤمنین (ع)؛ ۳. ذکر سائر الائمه من الحسن الزکی الی الحسن العسکری (ع)؛ ۴. بیان امامت و ذکر الثانی عشر منهم. در هر قسمت دارای «فصولی» است که تاریخ ولادت و وفات و اخبار و محاسن آثار آنها پرداخته شده است. در نهایت شبهات منکرین غیبت امام عصر را پاسخ گفته است. این کتاب تطبیق کامل با کتاب «ربیع الشیعة» منسوب به سید بن طاووس (۶۶۴) دارد که بسیاری آن را همان اعلام الوری می‌دانند که سید بن طاووس برای دیگران خوانده و آن را «ربیع الشیعة» دانسته است.

جناب آقای سید محمود مرعشی، فهرست‌نگار کتابخانه مرعشی، در این باره افاداتی دارند که گزیده آن چنین است (مرعشی ۳۷: ۳۳۴، توضیح درباره نسخه ش ۱۴۷۴۸): تردیدی نیست که کتاب «ربیع الشیعة» همان «اعلام الوری بأعلام الهدی» فضل بن حسن طبرسی است که بنا به کار سهوی یا عمدی یک کاتب، به

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فتحا)،؛ جلد چهارم، به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276241

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۰/۲۰۱۲